

Procesné a organizačné súvislosti zmeny názvu obce a jej časti

Procedural and organizational aspects of changing the name of the municipality and its part

Lukáš Tomaš

<https://doi.org/10.33542/VSS2020-2-09>

Abstract

In the presented article, the author analyzes the procedural and organizational aspects of changing the name of the municipality and its part. It formulates reflections on whether the beginning of the process of changing the name of the municipality is conditioned by procedural activity on the part of the municipality, or whether it is possible only at the initiative of the Government of the Slovak Republic. There have been different legal views on this issue in the application practice of the Government of the Slovak Republic, the Central State Administration and the administrative courts. The author also brings a comparative view of the modification of the name of the village and part of the village. He examines these aspects from the point of view of legal theory and applied practice. In the indicated contexts, the comparison of the Slovak legal regulation with the relevant diction of foreign municipal establishments does not omit either. It also presents its own proposals for a possible change in legislation in the future (*de lege ferenda*).

Keywords: municipality, name of municipality, officiality, dispositional principle, local communities

Úvod

Právna úprava názvu obce má v slovenskom právnom poriadku nezastupiteľný význam a tradičné miesto. Žiadna obec nemôže existovať bez názvu, pretože obec vystupuje v právnych vzťahoch pod vlastným názvom. Názov obec identifikuje jednoznačne a nezameniteľným spôsobom (Košíčiarová, 2018, s. 3). Aj názov časti obce býva pravidelnou úpravou obecných zriadení, i keď jeho význam z právneho hľadiska nedosahuje stupeň významnosti názvu obce.

Zákon pripúšťa tak zmenu názvu obce, ako aj zmenu názvu časti obce. Systematizácia úpravy zmeny názvu obce alebo jej časti sa v našich podmienkach vyvíjala. Pred rokom 1989 neboli tieto otázky upravené výlučne zákonom. Názvy obcí a ich častí upravoval východiskovo zákon SNR č. 130/1970 Zb. o územnom členení Slovenskej socialistickej republiky v § 9. Podrobná úprava bola obsiahnutá v § 1 až § 7 vyhlášky Ministerstva vnútra SSR č. 93/1970Zb.

o určovaní názvov obcí a ich častí, ulíc a iných verejných priestranstiev a o číslovaní budov. Po roku 1990 sa situácia zmenila v tom zmysle, že úprava obecnej nomenklatúry sa koncentrovala výlučne na úrovni zákona. Pôvodne boli tieto otázky obsiahnuté v § 3 zákona SNR č. 517/1990 Zb. o územnom a správnom členení Slovenskej republiky. Uvedený zákon bol v roku 1996 nahradený zákonom NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, ktorý úpravu lokálneho názvoslovía prebral do § 4 až § 6. Takáto úprava platila v rokoch 1996 – 2001.

Ustanovenie § 1a zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení bolo do normatívneho textu zaradené novelou vykonanou zákonom č. 453/2001 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2002. Tento postup sa odôvodnil tým, že ide o problematiku vecne patriacu do zákona SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. **Úprava obecného názvoslovía v zákone NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR však bola do istej miery precíznejšia.** Kým totiž marginálna rubrika nad ustanoveniami tohto zákona upravujúcimi názov obce a jej častí znela „názov obce a jej častí“, úprava zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, nadpísaná len „názov obce“, obsahuje vecne identickú úpravu. Aj zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení popri názve obce implikuje aj problematiku názvu častí obce.

Vedecko-teoretickej klasifikácii správneho práva na správne právo hmotné, správne právo procesné a správne právo organizačné (Jakab, 2018, s. 13) konvenuje vymedzenie povahy úpravy obecného názvoslovía. Je teda logické, že okruhy obecného názvoslovía musia mať hmotnoprávny, procesnoprávny a organizačný aspekt. Hmotnoprávna úprava dosahuje najmä na jazyk názvu obce,¹ determinanty určovania názvu obce² a výluky z obecného názvoslovía (aký názov obce nemôže byť).³ Východiskovú právnu úpravu organizačných a procesných aspektov zmien názvu obce predstavuje kompetenčno-procesná norma obsiahnutá v § 1a ods. 2 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Podľa tohto ustanovenia *„Názov obce určuje alebo mení vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením: názov obce možno zmeniť iba so súhlasom obce. Názvy častí obcí určuje a mení Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na návrh obce.“*

Predmetom predloženého článku budú práve procesné a organizačné otázky obecného názvoslovía. Práca si nedáva za cieľ priniesť komplexný deskriptívny pohľad na

¹ Podľa druhej vety § 1a ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení názov obce a jej častí sa uvádza v štátnom jazyku. Označovanie obce v inom jazyku upravuje osobitný zákon.

² Podľa § 1a ods. 3 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení názov novej obce a jej častí sa určuje spravidla podľa názvu častí obce, názvu miestnej časti, podľa pomenovania významného prírodného útvaru, javu alebo historickej udalosti súvisiacej s územím obce alebo nežijúcej významnej osobnosti.

³ Podľa § 1a ods. 6 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení neprípustný je názov obce a názov častí obce, ktorý je dlhý, duplicitný, urážajúci mravnosť, náboženské alebo národnostné ctenie alebo je nepriľiehavý vzhľadom na historický vývin územia.

uvedenú problematiku. V tomto smere možno odkázať na komentárovú literatúru (napr. Tekeli, 2014, s. 28 a nasl., Košičiarová, 2018, s. 3 až 4). Mojm cieľom je zamerať sa na právno-teoreticky a právno-aplikačne problémové aspekty platnej právnej úpravy. Cieľom je tieto problémové aspekty preskúmať nielen teoreticky, ale aj vo svetle rozhodovacej praxe súdov, a konfrontovať ich so zahraničnými právnymi úpravami. Na základe výsledkov takto vykonaného právneho výskumu sa v článku (priebežne i záverom) formulujú návrhy na modifikáciu platnej právno-normatívnej platformy obecného zriadenia de lege ferenda.

1. Iniciovanie zmeny názvu obce – oficialita alebo dispozitívnosť?

Platná právna úprava (prvá veta § 1a ods. 2 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení) explicitne nezakotvuje zásadu, na ktorej sa má začať konanie vo veci zmeny obecného názvoslovia. V právno-aplikačných reáliách nie je zrejmé, či zmenu názvu obce môže iniciovať obec (dispozičná zásada), alebo či názov obce možno meniť len z podnetu vlády SR (zásada oficiality). K uvedenému problému sa sformovali protichodné prístupy (línie).

Zástancovia prvej línie presadzujú možnosť zmeny názvu obce aj na základe iniciatívy obce. Tieto názory podporuje Ministerstvo vnútra SR v Metodickom pokyne Ministerstva vnútra Slovenskej republiky číslo SVS-233004-2009/06739 z 5. mája 2009 na prípravu a vykonávanie územných zmien. V Čl. V ods. 6 predmetného metodického pokynu sa uvádza: „V návrhu na určenie, zrušenie alebo zmenu názvu sa uvedú dôvody, ktoré viedli k určeniu, zrušeniu alebo zmene názvu časti obce, preukáže sa, že navrhnutý názov je v súlade s ustanoveniami § 1a ods. 3, 4, 5 a 6 zákona o obecnom zriadení a priloží sa zápisnica z prerokovania nového názvu časti obce na verejnom zhromaždení obyvateľov obce alebo časti obce.“ Úvahy o možnej žiadosti o zmenu názvu obce podporuje aj dôvodová správa k predošlej úprave obsiahnutej v zákone NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom členení SR. Uvádzalo sa v nej: „Žiadosť o určenie alebo zmenu názvu obce ako aj časti obce podáva obec prostredníctvom krajského úradu, ktorý súčasne zadováži všetky podklady na rozhodnutie.“

I v aplikačnej praxi sa vyskytli prípady, kedy sa obec domáhala zmeny vlastného názvu prostredníctvom rozlične nazvaného dokumentu. Napríklad názvy obcí Čalovo, Hroboňovo, Palkovičovo, Pastuchy a Topoľovec sa menili na Veľký Meder, Dolný Štál, Sap, Pataš a Ťárar na základe „požiadaviek občanov a občianskych iniciatív.“ (rozhodnutie Ministerstva vnútra SR sp. zn. NVVS/2-600/90 zo dňa 31. augusta 1990). Názov obce Sládečkovce sa zmenil na Močenok, názov obce Borský Jur na Borský Svätý Jur a názov obce Moravský Ján na Moravský Svätý Ján, na základe návrhu predmetných obcí uznesením vlády SR č. 496 zo dňa 26. mája 1992. Takúto prax potvrdzujú aj novšie príklady. V procese zamýšľanej zmeny názvu obce Tešedíkovo na „Pered“ obec Tešedíkovo zaslala Úradu vlády SR dňa 15. októbra 2012 dokument nazvaný „**Žiadosť** o zmenu názvu obce Tešedíkovo“. Obec Tešedíkovo

prostredníctvom predmetnej žiadosti žiadala vypočutie hlasu občanov, ktorí vyjadrili záujem na zmene názvu na pôvodný historický názov. Vláda SR však žiadosti nevyhovela.

Správne súdy zaujali k otázke iniciovania konania vo veci zmeny názvu obce odlišný postoj. Napríklad Krajský súd Trnava v uznesení sp. zn. 14S/17/2014 zo dňa 9. septembra 2015 uviedol, že v zákone SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení absentuje, s výnimkou § 1a ods. 2, akákoľvek ďalšia úprava takéhoto rozhodovania. Ak však zákon nestanovuje podmienky pre začatie takéhoto konania ani jeho žiadne pravidlá, nestanovuje právnu možnosť obyvateľov obce, alebo kohokoľvek iného, iniciovať začatie takéhoto konania.

Domnievam sa, že ani jeden z prístupov existenciu rozlične nazývaného iniciačného dokumentu (najmä návrhu alebo žiadosti) s pôvodom v dotknutej obci v procese zmeny obecného názvoslovia apriórne nevyklučuje. Problémom však môže byť právne kvalifikovanie takého dokumentu. Nie je zrejmé, či sa má chápať ako (i) objektivizácia dispozičnej zásady v právnom procese (návrh na začatie právneho procesu), alebo či (ii) má (môže) byť len podnetom, na základe ktorého vláda SR uváži, či sa zmenou názvu obce bude vôbec zaoberať. Som názoru, že bude potrebné prikloniť sa k druhej možnosti.

I keď sa v aplikačnej praxi vyskytli opačné názory, súdna prax uvádza, že na rozhodovanie vlády SR vo veci zmeny názvu obce sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Napr. Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 4 SŽo/235/2015 zo dňa 4. októbra 2016 uvádza: Podstata námietky žalobkyne, ako vyplýva z podaného odvolania, tkvie v predpoklade aktívnej vecnej legitímácie Obce Tešedíkovo, ktorá podľa jej názoru „má právo“ dožadovať sa zmeny svojho názvu. Zároveň z tohto predpokladu vyvodzuje myšlienku, ktorá ale nezodpovedá aktuálnemu právnomu stavu, ako sme už poukázali vyššie, a to že i samotné rozhodnutie vlády SR je rozhodnutím v zmysle § 1 ods. 1 Správneho poriadku. Ústavný súd SR stabilne judikuje, že výkonnú moc nemožno stotožňovať s ústrednými orgánmi štátnej správy, vláda SR nie je orgánom štátnej správy. [pozri uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 31/99 zo dňa 17. marca 1999. Podobne v uznesení sp. zn. I. ÚS 11/99 zo dňa 3. marca 1999 Ústavný súd SR uviedol, že podľa čl. 108 ods. 1 Ústavy SR je „vláda Slovenskej republiky najvyšším orgánom výkonnej moci“, a nie aj najvyšším (ústredným) orgánom štátnej správy.] Ak sa stotožníme s uvedeným, absentuje právny podklad kvalifikácie žiadosti (návrhu) obce ako návrhu na začatie konania – treba pripomenúť, že platná právna úprava (prvá veta § 1a ods. 2 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení) explicitne začatie konania vo veci zmeny obecného názvoslovia titulom návrhu neupravuje.

Aj vo svetle historických súvislostí možno usudzovať na správnosť druhej možnosti. Pôvodná úprava účinná v rokoch 1990 – 1996 (zákon SNR č. 517/1990 Zb. o územnom a správnom členení SR) výkon kompetencie vlády SR meniť názov obce podmieňovala návrhom Ministerstva vnútra SR. Zákonodarca s účinnosťou od 24. júla 1996 návrhovú podmienku Ministerstva vnútra SR vypustil. Dôvodová správa k zákonu NR SR č. 221/1996 Z.

z. o územnom a správnom usporiadaní SR o účele, ktorý zákonodarca sledoval, mlčí. Uvádza len, že pri úprave určovania názvov obcí sa vychádza zo súčasnej právnej úpravy, čo evidentne nebola celkom pravda. Bez ohľadu na nedostatok odôvodnenia však možno uvažovať, že zámerom zákonodarcu bolo v roku 1996 vylúčiť uplatnenie dispozičnej zásady v procese zmeny názvu obce, a uvedené prenechať na správne uváženie vlády SR.

Domnievam sa, že existencia akokoľvek formálne nazvaného dokumentu (najmä žiadosti, návrhu) zo strany obce adresovaného vláde SR nie je v súvislosti so zámerom modifikovať názov obce vylúčená. Taký dokument však nemožno kvalifikovať ako znak dispozičnej zásady (návrh na začatie konania). Môže ísť nanajvýš o podnet, na základe ktorého vláda SR uváži pri aplikácii práva vo vzťahu možnej zmene názvu obce. Ak verejná moc začne zabezpečovať potrebné kroky v súvislosti so zmenou názvu obce, pôjde o prejav zásady oficiality v procese zmeny názvu obce.

V rovine de lege ferenda by vyjasneniu spornej situácie nepochybne prospelo, ak by zákonodarca vyslovene uviedol, či názov obce možno meniť na základe žiadosti (návrhu) obce, z úradnej moci kompetentného orgánu, alebo uplatnením oboch spôsobov. Inšpiráciou by mohli byť právne úpravy obcí platné v iných európskych krajinách. Obecné zriadenie (Gemeindeordnung) spolkovej krajiny Porýnie – Falcko v Nemecku napríklad expressis verbis zakotvuje, že názov obce môže vládna moc (v spolkovej krajine Porýnie – Falcko príslušné ministerstvo) modifikovať na návrh (auf Antrag) alebo ex offo (von Amts).⁴ Obdobná explicitná úprava existuje v nemeckej spolkovej krajine Durínsko podľa § 4 ods. 1 Durínskoho komunálneho poriadku (Thüringer Kommunalordnung).⁵ Ustanovenie § 2 zákona o obecnej samospráve (Kommunalselbstverwaltungsgesetz), ktorý upravuje pomery obcí v nemeckej spolkovej krajine Sársko, zakotvuje, že názov obce mení Ministerstvo vnútra a športu na návrh obce.⁶ Návrh orgánu obce sa vyžaduje pri zmene názvu obce i podľa Korutánskeho všeobecného obecného poriadku (Kärntner Allgemeine Gemeindeordnung) v spolkovej krajine Korutánsko v Rakúsku.⁷ Aj český zákonodarca zvolil jasnú úpravu, keď predpísal, že „ke zmene názvu obce dáva souhlas Ministerstvo vnitra na návrh obce“ [§ 27 ods. 1 (časť za bodkočiarkou) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)].

⁴ Podľa druhej vety § 4 ods. 1 Das fachlich zuständige Ministerium kann aus Gründen des Gemeinwohls **auf Antrag oder von Amts** wegen nach Anhörung der Gemeinde den Gemeinidenamen ändern oder den Namen einer neugebildeten Gemeinde bestimmen.

⁵ Die Gemeinden führen ihren bisherigen Namen weiter. Er kann bei Vorliegen eines dringenden öffentlichen Interesses **auf Antrag der Gemeinde** oder nach Anhörung der Gemeinde **von Amts** wegen durch das für das Kommunalrecht zuständige Ministerium geändert werden.

⁶ **Auf Antrag** einer Gemeinde kann es den Gemeinidenamen ändern.

⁷ Korutánsky všeobecný obecný poriadok (Kärntner Allgemeine Gemeindeordnung) v prvej vete § 3 ods. 1 ustanovuje: „Die Landesregierung kann durch Verordnung **auf Antrag des Gemeinderates** den Namen der Gemeinde ändern.“

2. Komparatívny pohľad na mechanizmus zmeny názvu obce a jej časti

Názov časti obce mení Ministerstvo vnútra SR na **návrh obce** (druhá veta § 1a ods. 2 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení). V porovnaní so zmenou názvu obce teda nie je sporné, či Ministerstvo vnútra SR môže vykonávať svoju kompetenciu na základe procesnej aktivity odlišného subjektu, alebo len z vlastného podnetu. Komparatívne aspekty oboch procesov však vytvárajú priestor pre úvahy o tom, kto môže mať na názvoslovnej zmene väčší záujem.

Podmienenie zmeny názvu časti obce návrhom obce umožňuje domnievať sa, že **proces zmeny názvu časti obce by mal byť iniciovaný zdola, zo strany obce**. Na zmene názvu časti obce nemusí mať nevyhnutný záujem vládna moc. Názov časti obce sa môže meniť z rôznych dôvodov, ktoré sú lokálneho rozsahu, významu, dosahu (napr. kultúrne aspekty, zohľadnenie miestnych tradícií). Na ich naplnení má záujem predovšetkým miestna komunita. Uvedené zákonodarca normatívne objektivizoval tak, že zmenu názvu časti obce upravil výlučne na dispozičnej zásade.

Názov obce sa podľa môjho názoru (pozri vyššie) nemôže meniť inak ako uplatnením zásady oficiality zo strany vlády SR. Zmena názvu obce by sa teda mala iniciovať zhora. Na jej uskutočnení by mala mať prioritný záujem vládna moc. Záujem vládnej moci môže byť premenlivý v závislosti od politického zafarbenia vládneho kabinetu (napr. politická strana reprezentujúca záujmy národnostných menšín môže podporovať historické názvy obcí, ktoré sú nezriedka cudzieho pôvodu; národne orientované politické strany môžu mať záujem na tom, aby názvy obcí čo najviac zodpovedali kodifikovanej podobe štátneho jazyka). Tieto úvahy sú v súlade so súdnou praxou, ktorá uviedla, že rozhodnutie vlády SR o zmene názvu obce je **rozhodnutím politickým**. Súdny uvádzajú, že kvalifikovanie rozhodovania o tejto otázke ako súčasťou **politického rozhodovania vrcholného výkonného orgánu štátnej moci** je na mieste (uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 14S/17/2014 zo dňa 9. septembra 2015).

Politický prvok sledovaný ústredím v procese zmeny názvu časti obce musí byť právnou úpravou limitovaný tak, aby nedosiahol rozmery, ktoré zákonodarca pri konštruovaní právnej úpravy nemusel predvídať. Vplyv obce na proces zmeny vlastného názvu je dvojaký, **priamy i nepriamy**.

Priamy vplyv sa prejavuje v potrebe **súhlasu obce na zmenu názvu obce**. Bez splnenia tejto podmienky nemôže vláda SR meniť názov obce. Takáto právna úprava má svoje ratio a je plne namieste. Predstavuje určitú normatívnu garanciu pred neprimeranou intervenciou vládnych garnitúr do obecného názvoslovia. Súčasne je vhodne konštruovanou legálnou zárukou rešpektovania judikatúrou (uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 14S/17/2014 zo dňa 9. septembra 2015) formulovaného **verejného subjektívneho práva obce na zachovanie (nezmenenie) vlastného názvu**. Úlohu súhlasu obce však nemožno preceňovať. Súhlas obce možno považovať len za „podkladové“ rozhodnutie pre rozhodnutie

vlády SR o zmene názvu obce (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sžo/235/2015 zo dňa 4. októbra 2016).

Nepriamy vplyv sa prejavuje v **možnosti obce adresovať vláde SR nezáväzný podnet na zmenu názvu obce**. Tomuto podnetu nemusí byť vyhovené, ba dokonca vláda SR o ňom ani nemusí uvažovať. Som názoru, že aj táto konštrukcia je odôvodnená a mala by ostať pro futuro zachovaná. Bráni presadzovaniu rozličných záujmov, ktoré síce môžu reflektovať regionálne či miestne záujmy, ale z pohľadu celoštátnych záujmov nemusia byť celkom namieste. Nemôže platiť pravidlo „názor obyvateľov obce by mal byť v súvislosti so zmenou názvu obce pre vládu SR svätý“ tak, ako sa to svojho času prezentovalo v médiách.

Obmedzené možnosti obce disponovať so svojím názvom ukazujú, že **obec nemá verejné subjektívne právo na zmenu vlastného názvu** (domáhať sa zmeny názvu, domáhať sa určenia nového názvu). Keďže tohto práva niet, niet ani právneho nástroja na jeho mocenské presadenie. Obec si nemôže najprv zvoliť (zmeniť) svoj názov, aby ho vláda SR následne len potvrdila (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/235/2015 zo dňa 4. októbra 2016) deklaratórnym aktom. Má právo len na zachovanie pôvodného názvu, ktorého dodržovanie môže vynucovať nedodaním súhlasu na zmenu.

Pozícia obce v procese zmeny názvu obce a časti obce je teda diametrálne odlišná. Vystáva otázka, či odôvodnene. Domnievam sa, že áno. Dôvodom je odlišná pozícia a odlišný význam obce a časti obce.

Kým obec právny poriadok personifikuje do podoby právnickej osoby [§ 18 ods. 1 písm. c) Občianskeho zákonníka], časť obce nie je právnickou osobou. Kým časť obce nemá vlastné orgány, nie je zamestnávateľom, nerozhoduje v správnom konaní, nespolupracuje s inými slovenskými obcami či územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi miestne funkcie, obec áno. Pri každej z týchto činností koná obec vlastným názvom. Názov identifikuje obec vo vnútroštátnom i vonkajšom právnom styku. Názov obce sa uvádza na oficiálnych dokumentoch, ktoré obec produkuje v súvislosti s vykonávaním úloh. To platí nielen vo vnútroštátnom, ale i v medzinárodnom meradle (napr. medzinárodná spolupráca obcí). Tieto úvahy potvrdzujú aj výsledky ústrednej štátnej správy. Napríklad Ministerstvo vnútra SR v súvislosti s navrhovanou zmenou názvu mesta Štúrovo na Parkan uviedlo, že vláda SR rozhoduje o názvoslovnej zmene na základe zhodnotenia celospoločenských a medzinárodných záujmov. Názov obce nie je podľa mienky Ministerstva vnútra len záležitosťou jej občanov, prípadne občanov blízkeho okolia, ale aj občanov širšieho regiónu a štátu (prípís Ministerstva vnútra SR č. p. KM-1263/92 zo dňa 14. augusta 1992). Význam časti obce sa oproti tomu prejavuje väčšími v mimoprávných dimenziách, ktoré sú najmä lokálneho (miestneho) charakteru. Ak by obec vystupovala, konala a prezentovala sa pod nevhodným názvom, mohlo by to mať omnoho závažnejšie dôsledky ako prezentácia časti obce názvom, ktorý nie je namieste. Napríklad vystupovanie obce s urážlivým názvom (§ 1a

ods. 5 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení) vo vzťahoch medzinárodnej spolupráce v širšom kontexte ohroziť aj reputáciu štátu. Vystupovanie časti obce napríklad pod názvom, ktorý by bol neprílehlavý vzhľadom na historický vývin územia (§ 1a ods. 5 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení), by mohlo byť tiež nevhodné. Dôsledky by však boli skôr regionálne a nemuseli by sa nevyhnutne prejavíť v právnych dimenziách.

V nadväznosti na uvedené sa natíska **otázka, či je vhodné, že o zmene názvu časti obce rozhoduje vládna moc (Ministerstvo vnútra SR)**. Ak na zmene názvu časti obce má záujem predovšetkým miestna komunita, možno sa zamýšľať, či by sa jej nemala de lege ferenda zveriť právomoc túto zmenu aj realizovať. Takáto úprava nie je v komparatívnom pohľade neznáma, ba práve naopak, v zahraničí je pomerne bežná. Možno to dokladovať viacerými príkladmi. Napríklad podľa § 28 ods. 1 zákona č. 128/2000 Sb. o obciach (obecní zřízení) „obci přísluší rozhodovat o názvech částí obce“. Podľa českej právnej úpravy teda vo vecí názvu časti obce nerozhoduje ústredná moc, ale miestna komunita. Obdobnú úpravu zakotvujú obecné zriadenia platné v niektorých nemeckých spolkových krajinách. Napríklad podľa poslednej vety § 12 Hesenského obecného poriadku (Hessische Gemeindeordnung) o osobitnom pomenovaní obecných častí rozhoduje obec.⁸ Obec rozhoduje o zmene názvu časti obce napríklad aj v Dolnom Sasku.⁹ Navyše, takýto prístup lepšie zodpovedá právu miestnych orgánov v medziach zákona spravovať a riadiť podstatnú časť verejných záležitostí v rámci ich kompetencií a v záujme miestneho obyvateľstva tak, ako vyplýva z medzinárodnoprávných dokumentov, ktorými je SR viazaná (čl. 3 ods. 1 Európskej charty miestnej samosprávy).

Záver

Platná (právna a interná) úprava zmien názvoslovia slovenských obcí vykazuje viacero nedostatkov, absencií, neobvyklostí. Tieto javy sú charakteru teoretického i aplikačnoprávneho. Uvedené vytvára priestor pre formulovanie úvah o možnostiach formálnych i materiálnych modifikácií de lege ferenda.

Prvým nedostatkom je nejasné vymedzenie subjektu, ktorý môže byť pôvodcom podnetu na zmenu názvu obce. V aplikačnej praxi neexistuje jednotný výklad. Nie je jednoznačné, či názov obce možno meniť na základe procesnej aktivity obce (dispozičná zásada) alebo vlády SR (ex offa) s možnosťou podnetu obce. Kým pri názve časti obce sa jednoznačne ustanovuje, že modifikovať ho možno len na návrh obce, pri názve obce takej úpravy niet. Ide pritom ide o vecne príbuzné inštitúty. Bolo by vhodné, ak by sa po vzore explicitnej úpravy procesnej iniciatívy vo veci zmeny názvu časti obce takto zmenila aj úprava

⁸ „Über die besondere Benennung von Gemeindeteilen entscheidet **die Gemeinde**“.

⁹ Podľa § 19 ods. 3 Niedersächsisches Kommunalverfassungsgesetz „Über die Benennung von Gemeindeteilen entscheidet **die Gemeinde**.“

názvu časti obce. Obsahová (vecná) stránka by sa pritom nemusela nevyhnutne prebrať. Zákondarca by podľa môjho názoru mal umožniť uplatnenie tak zásady dispozitívnej, ako aj zásady oficiality (napr. po vzore Obecného zriadenia nemeckej spolkovej krajiny Porýnie – Falcko).

Výsledky porovnávej analýzy úpravy zmeny názvu obce a časti obce sa vyvođením záveru o nedôvodne formálnej rozdielnosti úprav nevyčerpávajú. Je zrejmé, že táto rozdielnosť má materiálny význam. Zákondarca pravdepodobne mienil, aby zmenu názvu časti obce iniciovalo primárne miestne obyvateľstvo, kým zmenu názvu obce, pri zachovaní náležitého vplyvu obce, vládna moc. Nato vecne nadväzuje aj nesporne výraznejší vplyv ústredia na zmenu názvu obce. Tento vplyv by sa mohol prijateľne odôvodniť omnoho väčším významom názvu obce v právnych reáliách. Ak by vlastný názov určovala obec, pri súčasnej kvalifikácii personálnej zložky územno-samosprávneho aparátu by vyvstala väčšia pravdepodobnosť nedôsledného rešpektovania zákonnej dikcie. Dôsledok toho by sa nemusel obmedzovať na lokálne pomery, pokojne by sa mohol preniesť na štátnu úroveň. Určenie názvu časti obce by však bolo vhodné vyňať z pôsobnosti Ministerstva vnútra SR a zveriť miestnej komunite do samosprávnej - nie v delegovanej (Košičiarová, 2017, s. 87) - pôsobnosti. Nie je vylúčené, aby sa zaviedol určitý mechanizmus efektívnej obecnej kooperácie s orgánmi štátnej správy na účel vyvarovania sa určenia nevhodného názvu časti obce (napr. formou konzultácií).

Literatúra

ALMAN, T. 2017. *Petičné právo a obecná samospráva*. In Verejná správa a spoločnosť. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy. ISSN 2453-9236.

JAKAB, R. – MOLITORIS, P. 2018. *Správne právo procesné*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. ISBN 978-80-8152-593-3.

KOŠIČIAROVÁ, S. 2017. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Plzeň : Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-578-4.

KOŠIČIAROVÁ, S. 2018. *Zákon o obecnom zriadení. Komentár*. Bratislava : Eurokódex. ISBN 978-80-8155-079-9.

MICHAL'OV, L. 2016. *Trestnoprávna postihnutelnosť zneužívania práva v ekonomickom sektore*. In POPOVIČ, A. – ROMÁNOVÁ, A. – STRAKOVÁ, I. (eds.) *Zneužitie a iné formy obchádzania práva. Recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. ISBN 978-80-8152-431-8.

OROSZ, L. – MAZÁK, J. 2004. *Obce a samosprávne kraje v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky*. Košice : Mayor Group. ISBN 80-969128-0-1.

TEKELI, J. – HOFFMANN, M. 2014. *Zákon o obecnom zriadení. Komentár*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-034-2.

TEKELI, J. 2016. *Kompetenčné právo v obecnej samospráve. Konfliktné oblasti*. Bratislava : Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-337-4.
<https://domov.sme.sk/c/6923337/tesedikovo-je-stale-tesedikovom-referendum-na-zmenu-nestaci.html> [navštívené dňa 21. septembra 2020].

Rozhodnutie Ministerstva vnútra SR sp. zn. NVVS/2-600/90 zo dňa 31. augusta 1990.

Prípis Ministerstva vnútra SR č. p. KM-1263/92 zo dňa 14. augusta 1992.

Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 11/99 zo dňa 3. marca 1999.

Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 31/99 zo dňa 17. marca 1999.

Uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 14S/17/2014 zo dňa 9. septembra 2015.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sžo/235/2015 zo dňa 4. októbra 2016.

Adresa autora

Mgr. Lukáš Tomáš
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Právnická fakulta
Ústav teórie práva Gustava Radbrucha
Kováčska 26
040 01 Košice
E-mail: lukas.tomas@student.upjs.sk